

ЗАСНОВАНА 21 КВІТНЯ 1927 РОКУ

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ВИХОДИТЬ ЩОТИЖНЯ

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

23 січня 2003 року

№2 (2616)

22 січня – День соборності України

Ми часто чуємо: соборність українських земель, соборність народу, соборність незалежної держави. Що власне означає слово "соборність"?

Ідея соборності походить із Візантії, звідки перейшла до нас разом із прийняттям християнства. Вона мала релігійне чи світське наповнення, зважаючи на історичні обставини. Спочатку йшлося про досягнення єдності, соборності розколотих церков, східної та західної. Згодом соборність слов'янського світу уявлялася цілісним державним утворенням під скіпетром російської держави. У документах Кирило – Мефодіївського братства (1846-1847) знаходимо вираження ідеї об'єднання слов'янських народів у добровільний союз-федерацію зі столицею в Києві.

М.П. Драгоманов, розвиваючи теорію держави в сім'ї вільних народів, уявляв Україну соборною, єдиною і вільною в межах конституційного, федеративного державного устрою, широкого місцевого самоврядування, особистої свободи громадян.

У добу соціально-національних реформ 1917-1920рр. перед Україною постало, як неминуча історична необхідність, об'єднання та створення соборної самостійної держави. Наукове обґрунтування цього було підготовлене першим Президентом України М.С. Грушевським.

Історичні передумови ж були такими. Вже 17 березня 1917 року, одразу після повалення царської влади, в Києві утворився перший український уряд і парламент за назвою Українська Центральна Рада. Спочатку Україна існувала як одна з автономних республік Російської держави, і навіть армія тоді була спільна, існували тільки окремі українські частини. Але навесні і влітку 1917 р. у Києві відбулися три великі з'їзди – Український національний конгрес, Селянський і Військовий з'їзди, які закликали Центральну Раду відірватися від Москви. В установчих документах Центральної Ради – універсалах – еволюція незалежності відбилася таким чином: Перший універсал називав Україну ще невідокремленою від

Росії, Другий і Третій – Федеративним її членом, а Четвертий проголосив Україну незалежною, самостійною Державою Українського Народу. Та тільки це було вже після більшовицької революції. Щоб врятуватися від більшовиків, юна держава йшла на компроміси з чужоземними загарбниками, але це теж не було правильним рішенням. Активізувалися також інші сили, які прагнули влади. Гору брали на місцях то ті, то інші. Взимку 1918 року в Україну увійшли німецькі й австрійські війська разом із січовими стрільцями УСС (уцусами) та Придніпрянською Армією УНР.

Тим часом західні області нашої країни належали Австрії. Але восени 1918 року вже було зрозуміло, що Австрія та Німеччина програють війну, тому національно свідомі меншини цих країн почали утворювати власні уряди. Таке сталося і з українцями. 18 жовтня 1918 року у Львові була утворена Українська Національна Рада і проголошена на всіх українських землях Австро-Угорщини Західна Область Української Народної

Республіки. А 22 січня 1919 року Директорія УНР проголосила на Софійській площі в Києві злуку всіх українських земель (західних і східних) в одну Українську державу. Та на жаль, тоді це було лише мрією. Нові напади з боку Росії та Польщі, а ще й Денікін, бандитизм та епідемія тифу... Потім почався трагічний для України 1920 р. Уряд Української Народної Республіки (Директорія) та Уряд Західної області Української Народної Республіки (Галичина) опинилися за кордоном – перший у Польщі, а другий у Відні. Та, тим не менш, 22 січня ми відзначаємо День соборності України.

Найкраще він був відзначений у 1991 році, коли жива ланка людей, які взяли за руки, перетнула всю Україну. Учасники акції демонстрували свою єдність і національну свідомість. Авторка цієї статті була тоді серед них і добре пам'ятає дух світлої надії, волі, радості, оптимістичних сподівань, що панував над святковою демонстрацією.

Л.Львенко.

ПЕРСПЕКТИВИ СПІВПРАЦІ

15 січня 2003 НТУУ "КПІ" відвідала делегація представників посольства Японії в Україні та Японського центру в Україні у складі п. Наомі Асано (другий секретар), п. Шінмію Каору (другий секретар) та п. Шімпей Макіно (директор Японського центру).

Японську делегацію прийняв ректор НТУУ "КПІ" академік НАН України М.З.Згуровський. Він розповів гостям про славу історію нашого університету, про його здобутки і перспективи. Він, зокрема, зазначив, що Київські політехніки зацікавлені у розширенні зв'язків з японськими університетами, певний досвід роботи з якими ми вже маємо. Серед напрямків, які цікавлять українську сторону, ректор виділив: інформаційні та високі технології, дослідження в галузі менеджменту та маркетингу, дистанційна освіта та вивчення японської мови.

Пан Шінмію Каору у своєму слові-відповіді розповів про роботу Японського центру в Україні, про завдання, які цей центр ставить перед собою, про перспективи роботи. Пан Шінмію Каору запропонував варіанти співробітництва з нашим університетом, що було з вдячністю прийнято.

У продовження розмови пан Шімпей Макіно накреслив перспективи співпраці з КПІ, висловив зацікавленість у співпраці з нашими фахівцями, відомими у всьому світі.

У зустрічі взяли також участь перший проректор НТУУ "КПІ" член-кореспондент НАН України Ю.І.Якименко, начальник управління міжнародних зв'язків професор Б.А.Циганок, декан факультету менеджменту та маркетингу професор В.Г.Герасимчук, керівник візово-протокольного відділу Л.М.Шикалова.

Инф. "КПІ"

На засіданні Вченої ради НТУУ "КПІ"

13 січня 2003 року відбулося чергове засідання Вченої ради НТУУ "КПІ". Вів засідання ректор НТУУ "КПІ" академік НАН України М.З.Згуровський. На початку засідання він щиро привітав членів Вченої ради і поздоровив їх з новим 2003 роком. Потім було оголошено порядок денний. До порядку денного першого у 2003 році засідання Вченої ради було включено:

1. Звіт проректора з наукової роботи "Про підсумки наукової діяльності НТУУ "КПІ" за 2002 рік та завдання на 2003 рік" (доповідач член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко).

2. Про дотримання порядку оплати праці за роботу із студентами-контрактниками (доповідач – перший проректор НТУУ "КПІ" Ю.І.Якименко).

3. Поточні та конкурсні справи.

По першому питанню виступив проректор з наукової роботи член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко. У своїй змістовній доповіді він зазначив, що наш університет, незважаючи на обмежене бюджетне фінансування, у 2002 році досяг певних успіхів, виконавши 147 держбюджетних тем на загальну суму 5,9 млн. грн.. Другою складовою наукової діяльності стало виконання госпдо-

говірних наукових робіт. Загальний обсяг виконаних госпдоговірних робіт склав 6,3 млн. грн. Проте, зазначив М.Ю.Ільченко, науковці нашого університету, що ведуть госпдоговірні теми, стикаються з проблемою не своєчасних розрахунків за виконані роботи з боку деяких замовників.

Окрасою доповіді проф. М.Ю.Ільченка стала демонстрація відеосюжетів про основні наукові досягнення Київських політехніків у 2002 році. В обговоренні доповіді взяли участь: професор М.А.Павловський, професор А.В.Праховник, професор В.Д.Захматов, аспірант Д.Е.Бенатов (голова НТСА НТУУ "КПІ").

Після обговорення ректор М.З.Згуровський оголосив проєкт рішення з першого питання порядку денного.

По другому питанню порядку денного виступив перший проректор НТУУ "КПІ" член-кореспондент НАН України Ю.І.Якименко. Доповідач зазначив, що сьогодні у Національному технічному університеті України "КПІ" навчається 6000 студентів-контрактників, і кошти, які надходять від них за навчання, розподіляються у відповідності до затвердженого Положення. Результати вибіркової перевірки деяких

факультетів показали в цілому правильність використання відповідних коштів, проте, сказав Ю.І.Якименко, зустрічаються недоліки в оформленні документів.

- Головне, - підкреслив Ю.І.Якименко, - у питаннях оплати праці наших викладачів все повинно бути прозорим, має бути присутня повна відповідність оплати праці виконаної роботи навантаженню, реально відпрацьованому часу.

Перед тим, як перейти до конкурсних справ, ректор НТУУ "КПІ" М.З.Згуровський за дорученням Київської міської держадміністрації вручив Подяку КМДА проф. В.І.Стеблюку, зав. кафедри обробки металів тиском. По третьому питанню порядку денного доповідав начальник навчально-методичного управління проф. В.І.Шеховцов. Одноголосно було затверджено рішення Вченої ради факультету соціології та конкурсної комісії з виборів декана факультету, професора Б.В.Новикова.

Так само були затверджені рішення конкурсних комісій по виборах завідувачів кафедр:

- машин та апаратів хімічних та нафтохімічних виробництв (проф. Я.М.Корнієнко);

- теоретичних основ радіотехніки (проф. Ф.Ф.Дубровка);

- теоретичних основ електротехніки (проф. А.А.Щерба).

В обговоренні конкурсних питань виступили проф. О.М.Бялик, проф. А.В.Праховник, проф. В.Г.Сліпченко.

Ректор М.З.Згуровський тепло привітав обраних завідувачів кафедр і побажав їм плідної роботи.

Потім виступив голова експертно-правової комісії проф. Ю.Ф.Зіньковський. За рішенням вище означеної комісії одноголосно було рекомендовано вийти з пропозицією про присвоєння почесних звань "Заслужений працівник освіти України" проф. Ю.І.Височинському, та "Заслужений діяч мистецтв України" Г.А.Местечкіну.

На засіданні Вченої ради було затверджено рішення лічильної комісії за результатами голосування на минулому засіданні Вченої ради (доповідач проф. Г.С.Тимчик).

За пропозицією факультету соціології було також затверджено нову назву кафедри "Політології та соціології" – "Політології, соціології та соціальної роботи".

На цьому засіданні Вченої ради НТУУ "КПІ" закінчило свою роботу.

Инф. "КПІ"

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 Пам'ятна дата

На засіданні Вченої ради

2 В.Р. Шелягу – 75!

Новини з факультетів

Дискусії молодих економістів

Конкурс на кращу магістерську атестаційну роботу

3 До 100-річчя першого випуску інженерів КПІ

4 Знайомтесь: Маша Карликова

Кубок з міні-футболу

Куточок поезії

Оголошення

Перший ректор КПІ
В.Л.Кирпичов

Густий розлогий парк із бринячим повітрям у жарку літню пору настаному на хві, а навесні – на запахах першої квітучої зелені, явно, усім своїм еством, відокремлює гучний і багатоголосий проспект від замріяної тиші столітніх будівель. Правда, саме цих столітніх будинків не так вже і багато, але вони є. І те, що вони є – глибоко символічно. Тому що людина, яка дивиться у майбутнє, не може жити без символів. Без символів віри, добра, доброти і щастя. Але головним символом, що веде нас по життю сьогоднішньому, є пам'ять. Пам'ять про минуле, пам'ять про сьогоднішній день і, особливо, пам'ять про майбутнє!

Початок сторіччя, що вже відійшло до історії, був ознаменований значними винаходами в області механіки, хімії, відкриттями в математиці. Особливо відчувалась потреба в спеціалістах, а значить і в новітніх розробках у найбільш актуальних для того часу сферах: транспорті, будівництві доріг, мостів і ін.

Розвиток механічної науки в той період в більшій мірі носив прикладний характер. Найгостріша потреба в нових механізмах і апаратах призвела до небаченого стрибка винахідництва, а вся атмосфера творення нового, усвідомлення практичної корисності науки створювала небувалу ауру творчості і викликала у всіх причетних до цих процесів здорову конкуренцію.

Саме в такій атмосфері створювався Київський політехнічний інститут. Чому я живу слово «створювався»? Лише тому, що створити такий колос, як наш КПІ, можна тільки поступово, чітко вивіряючи цілі, задачі, перспективи.

Створення політехнічного інституту на півдні європейської частини Російської імперії було пов'язано з загальною потребою в інженерах. Це пізніше, при радянській владі, поняття «інженер» дещо принизилось, стало носити навіть зневажливий характер.

Лабораторія мінералогії

А от на початку сторіччя бути інженером, як свідчать численні джерела, було не тільки престижно, але і дуже доходно.

У новостворений Київський політехнічний інститут були запрошені для читання лекцій видатні вчені того часу: В.Л.Кирпичов, О.М.Динник, Б.Я.Букреев, О.В.Нечаєв, Н.І.Коновалов, Л.В.Писаржевський, Д.П.Рузький, М.П.Червінський, К.О.Зворікін, В.П.Єрмаков, М.М.Тихвинський, Г.Г.Де-Метц, О.П.Котельников, О.О.Радциг, В.Г.Шапошников, Е.П.Вотчал, В.Л.Симиренко і ряд інших. Пізніше до професури Київської політехніки влилися Є.О.Патон, С.П.Тимошенко, К.К.Симінський, С.В.Серенсен. Крім того, численні лабораторії перших чотирьох відділень, на яких велася підготовка студентів, були оснащені за останнім словом техніки.

У перші роки існування інституту на згаданих чотирьох відділеннях (інженерному, механічному, хімічно-

ЗГАДУЮЧИ МИНУЛЕ, БАЧИТИ МАЙБУТНЄ (До 100-річчя першого випуску інженерів Київського політехнічного)

му і сільськогосподарському) було створено 35 кафедр із лабораторіями і кабінетами, інженерний музей, навчальний сад, метеорологічну станцію. Одним словом, для нормальної роботи і навчання були створені всі необхідні умови.

«Политехнический институт есть высшее учебное заведение, назначенное для приготовления инженеров, т.е., как показывает самое название, людей гения, способных придумывать и устраивать новое. С понятием о деятельности инженера необходимо соединяется требование творческой способности и созидательной деятельности, умение делать нечто новое. Если кто предлагает только рутинно копировать старину, тому не нужно кончать высшего учебного заведения: его деятельность будет работа ремесленника, а не инженера».

Для інженера прежде всего необходима солидная научная подготовка. Он должен основательно изучить теоретические предметы – математику, физику, химию, геологию и др., смотря по специальности...

Но кроме общих, отвлеченных наук, посвященных исключительно исканию истины для нее самой, в технических учебных заведениях преподают еще так называемые прикладные инженерные науки, посвященные практическим целям.

на курсова система навчання. Проте, вже 27 січня 1899 року на засіданні ради інституту обговорювалося питання про перехід на предметну систему. Постановка цього питання була викликана тим, що більшість студентів через свою недостатню підготовленість і велику кількість предметів не справлялися з навчальним планом, і, як результат, здавали не всі іспити. Крім цієї багато в чому суб'єктивної причини, існував і ряд інших, але вже об'єктивних. До них варто віднести, насамперед, початок важкої кризи, яка справляла істотний вплив на різноманітні сторони життя народу. Ціни на товари, що у величезній кількості були викинуті заводами на ринок, упали до нижніх меж, проте населення і при таких низьких цінах не могло їх придбати. Серед студентства неодноразово виникали значні заворушення, що забирало в них багато сил і відривало від занять. Виключати студентів, що відставали у навчанні, не поспішали, тому що така практика могла б призвести до спустошення технічних інститутів. Неможливо було і залишати їх на другий рік навчання, тому що це зменшило б можливості вступу до інституту нових поколінь студентів. З цих причин і прийшли до висновку: дозволити продовження навчання студентам, що мають академічні заборгованості, за умови обов'язкового складання

делеев у своїй доповідній записці міністру фінансів С.Ю.Вітте від 30 січня 1903 року писав:

«Имея 35-летний опыт в деле дипломирования в высших учебных заведениях, я имею смелость утверж-

Н.І.Коновалов, ректор КПІ
в 1902-1904 рр.

дать, что такой общей совокупности специальных работ кончающих студентов, какую я видел у студентов первого выпуска Киевского политехникума, нельзя встретить в известных мне университетах и

одновременно как трудолюбие и внимание профессорств, так и должную для самостоятельности подготовку выпускаемых студентов...» Проте, перший випуск у КПІ не закінчився у відведені йому дні (із 14 по 25 січня). З ряду причин, і насамперед суб'єктивних, декілька випускних робіт і проектів не були готові в термін (знову ж через високі вимоги). Ці випускні роботи були заслухані в травні того ж 1903 року.

100 років. Багато це чи мало? За мірками людського життя – багато, за мірками історії – мить. По-різному можна оцінювати важливість і актуальність цієї дати для нашого сучасника. Важливо інше: пам'ять про перших. Пам'ять про тих, хто закладав основи Київської політехніки сьогоднішнього дня, а значить і майбутнього.

У ХХІ сторіччя Київський політехнічний інститут ввійшов стрімко, потужно і динамічно. Сьогодні – це найбільший технічний університет Європи, який дійсно став флагманом вітчизняної технічної освіти в Україні. Це найпотужніший навчально-науковий комплекс, що включає в себе 29 факультетів і інститутів, 13 науково-дослідних інститутів, технопарк «Київська політехніка», Український центр дистанційного навчання, крашу серед вищих навчальних закладів України науково-технічну бібліотеку, політехнічний музей. У стінах КПІ навчається понад сорок тисяч студентів, у тому числі 1000 студентів-іноземців із 50 країн світу. Підготовка спеціалістів ведеться за 38 бакалаврськими напрямками і по 113 спеціальностям. Розвиваючи концепцію гуманізації освіти, тобто максимального наближення навчання до людини, у Київському політехнічному створені, успішно функціонують і користуються величезною популярністю такі факультети гуманітарного профілю, як права, лінгвістики, фізичної культури і спорту, менеджменту і маркетингу, соціології.

Розвиток Київського політехнічного інституту продовжується. Сьогодні у його керівництва нові задачі, нові перспективи, нові цілі. Всі вони співзвучні вимогам нового часу, підпорядковані новим глобальним законам сучасного мінливого світу. Але традиції – свято. Це наш символ.

Ректор НТУУ «КПІ» академік Національної академії наук України М.З.Згуровський на одній із зустрічей сказав так:

– Ми з трепетом і гордістю оберігаємо традиції і спадщину минулого, що прийшли до нас із минулих сторіч, і з

Екзаменаційна комісія на першому випуску студентів КПІ в 1903 р. (третій справа – Д.І. Менделєєв)

Хотя практические потребности человека появляются раньше отвлеченных, но науки прикладные появились позже общих наук. Иначе не могло быть, потому что прикладные науки – дети отвлеченного знания,

решти екзаменів-боргів на наступних курсах. Таке рішення практично скасувало курсову систему, і система навчання стала предметною.

Тим часом наближався 1903 рік – рік першого випуску в Київському політехнічному інституті.

Газета «Киевлянин» №14 від 14 січня 1903 року писала: «Окончательные экзамены для студентов 4 курса начнутся 14 января и продолжатся до 25 января. Экзамены будут проводиться особыми комиссиями под председательством деканов отделений и при участии особого представителя министерства финансов. В этом году таким представителем был назначен известный учёный Д.И.Менделеев, который вчера приехал в Киев».

Водночас ступінь відповідальності на професорсько-викладацькому складі КПІ, як і на директораті, лежала неабияка. Перший випуск, перші спеціалісти, перші дипломні проекти і роботи. Природно, що і вимоги, які ставилися до випускників, були достатньо високі. Вірогідно, цей обумовило той факт, що до випуску в 1903 році з 360 чоловік, що вступили в 1898 р., дійшли тільки 84.

Про рівень підготовки перших спеціалістів Київського політехнічного інституту Дмитро Іванович Мен-

технологических институтах, так как в этих последних большинство представленных диссертаций носит характер теоретический и не сопровождается, как здесь, собственными лабораторными исследованиями, встречающимися там лишь как особые исключения».

Роботи і проекти перших випускників Київського політехнічного інституту носили практичний характер, являли собою конкретні завершені розробки і призначалися для реального втілення в життя. Про це говорять хоча б одні їхні назви: «Сортувальні станції» (студ. Бутенка), «Залізничні перекалади» (студ. Арія, Кожевникова, Сергєєва), «Порт Дунаю» (студ. Левандовського), «Порт Євпаторія» (студ. Барвінського), «Колоїдальне срібло» (студ. Думанського), «Натура жирів у лляному насінні» (студ. Митаревського) і ряд інших. Відмічаючи ж достатньо високий рівень самих випускних робіт і проектів Д.І.Менделєєв пише далі:

«Примеры эти (дипломные работы и проекты, – В.Я.) имеют, по моему мнению, особую важное значение, так как это первый выпуск Киевского политехникума, и они могут составить традицию чрезвычайно важного значения для будущности других наших политехникумов, показывая

Лабораторія опору матеріалів

упевненістю ми дивимося в майбутнє, плекаємо досягнення дня сьогоднішнього. Ми пам'ятаємо, що сьогоднішній день завтра вже – учорашний, і він належить історії. Ми пишаємося нашими випускниками. Серед них видатні вчені, державні діячі, політики. Київський політехнічний інститут за 104 роки своєї історії випустив більш як 250 тисяч бакалаврів, спеціалістів, магістрів. Підготував більше як 6000 кандидатів наук і близько 700 докторів наук. Спадкоємність поколінь – продовжується. Нашим випускникам доведеться працювати на більш гандіозних теренах – вся Україна, як і весь світ, будуть полем їхньої діяльності. Будемо сподіватися, що випускники КПІ побудують нашу країну великою, могутньою, гарною.

Володимир Яковий

При підготовці статті використано матеріали з книги: Лиховодов В.І., Любомирова А.Л., Лиховодова Е.В. «КПІ: Від першого кроку до першого випуску» (Київ, Генеза, 1998).

Електротехнічна лабораторія

